

اعتماد کودکان به گفته‌های دیگران

چگونه شناخت کودکان با گفته‌های دیگران تحول می‌یابد

نویسنده

پل هریس

مترجمان

شهلا پاکدامن

(دانشیار روان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی)

امیرحسام بابایی

(دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه شهید بهشتی)

گلفام میرطاهری

(دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه الزهرا)

ویراستاری: گروه علمی رشد

تهران - ۱۴۰۲

بیایید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله نویسنده، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورندگان کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی، و کسب درآمد از دسترنج دیگران است. این عمل نادرست، موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و بروز پیامدهای ناگوار در زندگی و ایجاد محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌شود.

هریس، پل ال، ۱۹۴۶-م (Harris, Paul L., 1946)

اعتماد کودکان به گفته‌های دیگران: چگونه شناخت کودکان با گفته‌های دیگران تحول می‌یابد / نویسنده پل هریس؛ مترجمان شهلا پاکدامن، امیرحسام بابایی، گلفام میرطاهری؛ ویراستاری گروه علمی رشد

مشخصات نشر: تهران: جوانه رشد، ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۷۹۲-۴۲-۵

مشخصات ظاهری: ۳۸۴ص

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Trusting what you're told : how children learn from others, 2012

یادداشت: کتابنامه: ص. [۳۶۵] - ۳۸۴

یادداشت: نمایه

عنوان دیگر: چگونه کودکان از اطرافیان اعتماد کردن را یاد می‌گیرند

موضوع: یادگیری -- روان‌شناسی (Learning, Psychology of). موضوع: کودکان (Children)

شناسه افزوده: پاکدامن، شهلا، ۱۳۴۰- مترجم

شناسه افزوده: بابایی، امیرحسام، ۱۳۷۱- مترجم

شناسه افزوده: میرطاهری، گلفام، ۱۳۵۴- مترجم

رده‌بندی کنگره: BF ۳۱۸

رده‌بندی دیویی: ۱۵۳/۱۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۰۶۸۶۰

حق چاپ محفوظ است

اعتماد کودکان به گفته‌های دیگران

چگونه شناخت کودکان با گفته‌های دیگران تحول می‌یابد

نویسنده: پل هریس

مترجمان

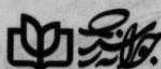
شهلا پاکدامن (دانشیار روان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی)
امیرحسام بابایی (دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه شهید بهشتی)
گلفام میرطاهری (دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه الزهرا)

ویراستاری: گروه علمی رشد

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۲ - شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: کارنگ

© کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر برای انتشارات جوانه رشد محفوظ است.
هرگونه استفاده تجاری و تکثیر و انتشار و بازتولید این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه‌ای از جمله زیراکس، فتوکپی، کتاب الکترونیکی و بی‌دی اف، کتاب صوتی، انتشار در سایت‌ها و فضای مجازی، و ضبط و ذخیره در سیستم‌های رایجی و پخش آن بدون دریافت مجوز قبلی و کتبی از ناشر ممنوع و قابل پیگرد قانونی است.
اشاره به مطالب کتاب یا نقل بخش‌هایی از آن برای نقد و بررسی در رسانه‌های چاپی و الکترونیکی و رادیو و تلویزیون با ذکر منبع، بلامانع است.

مرکز نشر و پخش کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای زاندارمیری، شماره ۴۱

تلفن: ۶۶۴۰۴۴۰۶

فروشگاه: میدان انقلاب، روبه‌روی سینما بهمن، خیابان شهید منیری جاوید

(اردیبهشت)، شماره ۷۲، تلفن: ۶۶۴۱۰۲۶۲ - ۶۶۴۹۸۳۸۶ - ۶۶۴۹۷۱۸۱

تهران - ۱۴۰۲

فهرست مطالب

۹.....	سخن مترجمان
۱۳.....	پیش‌گفتار مؤلف برای خوانندگان فارسی زبان
۱۵.....	مقدمه
۲۵.....	فصل ۱: یادگیری اولیه از گفته‌های دیگران
۳۰.....	درک ارجاع‌های جایگزین
۴۲.....	به‌روزرسانی، غنی‌سازی و بازنگری
۴۷.....	فصل ۲: سؤالات کودکان
۵۱.....	بررسی‌های اولیه درمورد سؤال‌های کودکان
۵۹.....	کودکان چه‌موقع پرسیدن را آغاز می‌کنند؟
۶۲.....	تأثیر طبقه اجتماعی

۶۵	تفاوت‌های میان فرهنگی
۶۷	خانه و مدرسه
۶۹	یادگیری از طریق سؤالات
۷۶	سؤال‌های تابو، قابل بحث و حل شده
۷۷	نتیجه‌گیری
۸۱	فصل ۳: یادگیری از نمایش تجربی
۹۲	نقش محیط چیست؟
۹۵	یادگیرنده فرهنگی
۱۰۲	نتیجه‌گیری
۱۰۷	فصل ۴: پرنده‌های مراکشی و لوله‌های پیچ‌درپیچ
۱۰۸	طبقه‌بندی اشیاء
۱۱۹	فیزیک ساده‌انگازانه
۱۲۶	نتیجه‌گیری
۱۲۹	فصل ۵: به افرادی که می‌شناسید اعتماد می‌کنید؟
۱۳۱	اعتماد به افرادی که از شما مراقبت می‌کنند
۱۴۳	اعتماد به کسانی که درست هستند
۱۴۷	آشنایی در مقابل درستی
۱۵۳	نتیجه‌گیری
۱۵۷	فصل ۶: موافقت و مخالفت
۱۶۴	آگاهی‌دهنده قابل اعتماد: عرضه‌کننده حقیقت یا دنباله‌رو قابل احترام؟
۱۷۰	گفته‌های دیگران و قضاوت‌های ادراکی ساده
۱۷۷	نتیجه‌گیری
۱۸۱	فصل ۷: قضاوت اخلاقی و گفته‌های دیگران
۱۸۲	قضاوت‌های اخلاقی مستقل
۱۸۴	یادگیری از طریق گفته‌های دیگران
۱۸۸	گیاه‌خواران مستقل
۱۹۸	چگونه گیاه‌خواران به تصمیم خود می‌رسند؟
۲۰۵	نتیجه‌گیری

فصل ۸: دانستن اینکه چه چیزی واقعی است	۲۰۹
ماهیت عقلانیت	۲۲۰
جداسازی علم از ماوراءالطبیعه	۲۲۳
تأمل مستقل کودکان	۲۲۹
تحلیل الگوی گفته‌های دیگران	۲۳۳
نتیجه‌گیری	۲۳۶
فصل ۹: مرگ و زندگی پس از مرگ	۲۳۹
دو مفهوم از مرگ	۲۴۰
مرگ در اسپانیا	۲۴۳
مرگ در ماداگاسکار	۲۵۱
نتیجه‌گیری	۲۶۶
فصل ۱۰: جادو و معجزات	۲۶۹
باور به جادو	۲۸۴
باور به معجزه‌ها	۲۸۹
اصل حسن‌نیت	۲۹۲
نتیجه‌گیری	۲۹۸
فصل ۱۱: بومی شدن	۳۰۳
«مصنوعی بودن» فرهنگ	۳۰۸
یک نظام آموزشی باستانی	۳۱۱
فراسوی روشنگری	۳۱۸
یادداشت‌ها	۳۲۹
۱. یادگیری اولیه از گفته‌های دیگران	۳۲۹
۲. پرسش‌های کودکان	۳۳۱
۳. یادگیری از نمایش تجربی	۳۳۲
۴. پرنده‌های مراکشی و لوله‌های پیچ‌درپیچ	۳۳۲
۵. به افرادی که می‌شناسید، اعتماد می‌کنید؟	۳۳۶
۶. موافقت و مخالفت	۳۳۹
۷. قضاوت اخلاقی و گفته‌های دیگران	۳۴۰

۳۴۱	۸. دانستن اینکه چه چیزی واقعی است.....
۳۴۱	۹. مرگ و زندگی پس از مرگ.....
۳۴۳	۱۰. جادو و معجزات.....
۳۴۵	پاسداشت.....
۳۴۹	نمایه.....
۳۶۵	منابع.....

سخن مترجمان

بسیاری از ما شاهد سؤالات جالب و عجیب کودکان خردسال از بزرگ‌ترها، به‌ویژه والدینشان، بوده و هستیم. گاه بعضی از بزرگسالان تصور می‌کنند اهمیتی ندارد چه پاسخی به کودکان داده شود؛ چون فکر می‌کنند آنان درک درستی از بسیاری از مسائل ندارند و با گفتن مطالبی، گاه نادرست، خود را از دردسرهای دادن پاسخ درست، خلاص می‌کنند؛ درحالی‌که بررسی‌هایی که نمونه‌هایی از آن در این کتاب آمده نشان‌دهندهٔ اثرگذاری گفته‌های دیگران در یادگیری و تحول شناختی کودکان است. پروفیسور پل هریس که زمینهٔ علاقهٔ اصلی او تحول شناختی، هیجانی و تصویرسازی ذهنی در سنین اولیهٔ رشد و تحول است، بر مبنای پژوهش‌های متعدد خود و بسیاری از روان‌شناسان متخصص در روان‌شناسی تحولی، این کتاب را با

عنوان اعتماد کودکان به آشنایان: چگونه کودکان از اطرافیان اعتماد کردن را یاد می‌گیرند نگاشته است. او به سه زبان انگلیسی، فرانسه و هلندی مسلط است و در مقام استاد روان‌شناسی در دانشگاه‌های هاروارد، آکسفورد، استنفورد، لنکسر، آزاد آمستردام، لندن، نروژ و... فعالیت کرده و در حال حاضر در دانشگاه‌های آکسفورد و هاروارد مشغول تدریس و پژوهش است.

او مقاله‌های زیادی در زمینه‌های مختلف، از جمله روان‌شناسی تحولی، اجتماعی، آزمایشگاهی، و نیز چندین کتاب معتبر و جوایز مختلف علمی دارد. او، به دلیل اهمیت موضوع این کتاب، شخصاً به این ترجمه به زبان فارسی لطف کرده و مقدمه‌ای بر ترجمه فارسی آن نوشته و به اختصار هدف از نوشتن این کتاب و پژوهش در این زمینه را، در این مقدمه برجسته، معرفی کرده است.

این کتاب مخاطبان مختلفی دارد، از جمله پژوهشگران روان‌شناسی، روان‌شناسان کودک، مشاوران، والدین کودکان خردسال و معلمان و مربیان مهدکودک. هدف این کتاب، همان گونه که نویسنده بیان کرده، تأکید بر این امر است که کودکان، نه تنها در ساختن شناخت‌های خود در تعامل با محیط به صورت فعال عمل می‌کنند، آن گونه که پیاژه، روسو، و مونته‌سوری به آن اعتقاد داشتند، بلکه برخلاف دیدگاه پیاژه در مورد جنبه‌هایی که کودکان به راحتی برایشان مشاهده‌شدنی و قابل دست‌ورزی نیست، یادگیری و شناختشان به افراد دیگر وابسته است تا روایات و توضیحات مرتبط را در اختیارشان قرار دهند؛ نویسنده به دنبال دستیابی به فرایند و چگونگی شکل‌گیری این گونه از یادگیری و شناخت‌های کودکان است که به‌ویژه در زمینه‌هایی مانند تاریخ، مذهب، اخلاق و علوم درباره آن بحث کرده است.

برای دستیابی به این هدف نویسنده کتاب، پس از نگارش یک مقدمه نسبتاً بلند، کتاب را به صورت یازده فصل سازمان داده است.